

STORTINGET

Representantforslag 168 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Kathy Lie, Mona Fagerås
og Andreas Sjalg Unneland

Dokument 8:168 S (2022–2023)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Grete Wold, Kathy Lie, Mona Fagerås og Andreas
Sjalg Unneland om krisesentertilbud for kvinner i
aktiv rus**

Til Stortinget

Bakgrunn

Personer i aktiv rus er én av de mest voldsutsatte gruppene i Norge.¹ Likevel er det denne gruppen som oftest blir avvist ved ordinære krisesentre. Bare tolv krisesentre sier uforbeholdent ja til å ta imot kvinner i aktiv rus, åtte sier nei, og 27 sier at det vurderes i hvert enkelt tilfelle.² Dette mener forslagsstillerne ikke er holdbart.

I 2014 utførte Velferdsforskningsinstituttet NOVA en utredning av kommunenes implementering av krisesenterlova. Hovedkonklusjonen i rapporten er at kommunene klarte å gi et tilfredsstillende krisesentertilbud til kjernegruppen av kvinner, menn og barn, men ikke til personer med tilleggsproblematikk. Her konkluderer rapporten med at

«Disse gruppene får ofte ikke et tilbud i krisesentrene, og undersøkelsen har vist at kommunene i liten

grad har oversikt over eller har utviklet tilbud til disse gruppene.»

Forslagsstillerne viser til at flere rapporter og utvalg har påpekt at kommunenes plikt til å sørge for et tilbud til personer med aktiv rus må presiseres i krisesenterlova. I Norges institusjon for menneskerettigheter rapport Rus og menneskerettigheter påpekes det at krisesenterlova § 3, som forplikter kommunene til å gi et krisesentertilbud «så langt som råd er», gir adgang til å nedprioritere krisesentertilbudet til spesielt utsatte grupper. Også GREVIO, som overvåker oppfølgingen av Istanbul-konvensjonen, og partnerdrapsutvalget (NOU 2020:17) påpeker at ansvaret for å tilby krisesentre til grupper med tilleggsproblematikk må tydeliggjøres i krisesenterlova.³

Det finnes ikke konkrete tall på hvor stor andel av personer med rusavhengighet som har vært utsatt for vold i nære relasjoner, men en studie fra Sverige viser at kvinner i rusbehandling i høy grad er utsatt for vold i nære relasjoner og er mer utsatte enn den generelle befolkningen.⁴ Nesten halvparten hadde opplevd å få slag med knyttneve én eller flere ganger, 40 prosent hadde endt opp på akuten etter voldshendelser, og én tredjedel hadde blitt sykehusinnlagt. Én av fem hadde blitt utsatt for drapsforsøk. I Norge finnes ingen tilsvarende undersøkelse, men i Brukerplan årsrapport fra 2020 oppgir 31 prosent med rusproblemer at de blir utsatt for vold eller utsetter andre for vold.⁵

1. (PDF) PROSJEKTRAPPORT: SENTRALE FUNN OGlegging ved ordinært krisesentre, er både spesialiseringsmodellen og samhandlingsmodellen basert på at tilretteleggingen finner sted utenfor - DOKUMEN.TIPS
2. Tilgjengelighet på krisesentrene (bufdir.no)
3. grevio_inf202230-report-norway.pdf (regjeringen.no) og NOU 2020: 17 (regjeringen.no)
4. Vem ser oss? En studie om kvinner i missbruk och deras upplevelser av våld i nära relation (lansstyrelsen.se)
5. BRUKERPLAN ÅRSRAPPORT 2020 Tjenestemottakere med rusproblemer og psykiske helseproblemer i kommunale helse- og omsorgstjenester - PDF Gratis nedlasting (docplayer.me)

Forslagsstillerne mener det er behov for en helhetlig kartlegging av andelen voldsutsatte i rusmiljøet i Norge for å få et inntrykk av behovet for krisesentertilbud til personer i aktiv rus. Videre er det viktig at de ansatte på krisesentre som tar imot personer i aktiv rus, har tverrfaglig kompetanse på både rus og vold.

Personer i aktiv rus er både avhengige av rusmidler og av den som forsyner dem med rusmidler, som ofte er voldsutøveren. Dette gjør dem spesielt sårbare, særlig når behovet for rusmidler melder seg. I krisesenterlova § 4 står det:

«Kommunen skal sørge for at kvinner, menn og barn som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjoner, får ei heilskapleg oppfølging gjennom samordning av tiltak mellom krisesentertilbudet og andre delar av tenesteapparatet.»

Varde Hartmarks rapport fra 2017 påpeker at samhandlingen med resten av tjenesteapparatet ofte er mangelfull.

Forslagsstillerne mener at for personer med rusavhengighet vil en slik samhandling være spesielt viktig, for eksempel for å kunne yte skadereduserende tiltak som utdeling av rent brukerutstyr eller LAR-medikamenter.

For at personer i aktiv rus skal benytte seg av krisesentertilbudet, må informasjonen om hvor de kan søke hjelp, være lett tilgjengelig, og personer som jobber i helsetjenesten, må vite hvordan de fanger opp voldsutsatte personer med rusavhengighet. I NOVAs evaluering av krisesenterlova skriver de:

«Kommunene ser gjennomgående heller ikke ut til å ta ansvar for å informere om krisesentertilbudet».

NOU 2020:17 tar til orde for en nasjonal informasjonskampanje om krisesentertilbudet.

Forslagsstillerne mener at det bør finnes en nasjonal oversikt over hvor voldsutsatte personer med rusavhengighet kan få hjelp, og at regjeringen bør følge opp

partnerdrapsutvalgets forslag om en nasjonal informasjonskampanje. Videre bør man ta i bruk TryggEST-prosjektet for å lære opp kommunalt ansatte i å avdekke personer i aktiv rus som er utsatte for vold.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i krisesenterlova, der kommunenes ansvar for krisesentertilbudet for utsatte grupper tydeliggjøres.
2. Stortinget ber regjeringen utføre en helhetlig kartlegging av andelen rusavhengige som er voldsutsatte, og behovet for krisesentre for personer i aktiv rus.
3. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om hvordan samhandlingen mellom krisesentrene og det øvrige tjenestetilbudet kan forbedres, spesielt med sikte på tilbud om skadereduserende tiltak for personer i aktiv rus.
4. Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med fagmiljøet, utarbeide nasjonale retningslinjer og kvalitetskrav for krisesentertilbud for personer i aktiv rus.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at det finnes en oppdatert oversikt over hvilke krisesentre som tar imot personer i aktiv rus.
6. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan flere kommuner kan inkluderes i TryggEST-prosjektet, slik at helsepersonell i primærhelsetjenesten får opplæring i å avdekke personer i aktiv rus som er voldsutsatte.
7. Stortinget ber regjeringen oppdatere veilederen til krisesenterlova slik at den tydeligere omhandler krisesentertilbudet til utsatte grupper.

21. mars 2023

Grete Wold

Mona Fagerås

Kathy Lie

Andreas Sjalg Unneland